

EDUCATOAREA, COPILUL ȘI FAMILIA - PARTENERI ACTIVI ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

*Elena NĂȘTAC, profesor,
Școala Gimnazială „Mihail Armencea”,
Adjud, Jud. Vrancea, România*

Summary. *Throughout my teaching activity I have established collaborative relationships between educator and educated, considering that this is necessary in establishing new links between educational factors - kindergarten and family in particular. Since the family and the kindergarten are educational factors of great importance and what they achieve depends on each other, it is natural that between these factors to achieve a close unity of requirements and exigencies.*

The family is the first school in which the child socializes, and the kindergarten is the institutionalized form that corrects and enriches, continues and completes what the family starts.

Keywords: *partnership, child, parent, family, early education.*

De ce împreună pentru copiii noștri? Pentru că împreună am pășit în Mileniul Trei care prevede schimbări, înnoiri, modificări în toate domeniile de activitate. Mileniul Trei este timpul care încă ne așteaptă ! Educația timpurie postulează nevoia de implicare și participarea familiei la programul educațional al copilului.

Începutul vieții și primele experiențe care ancorează copilul în contextul său material și social, constituie demersul orientativ de la care se dezvoltă personalitatea sa. Activitățile din grădiniță contribuie în mod organizat la stimularea dezvoltării copilului. Ele sunt activități pe care părinții e nevoie să le cunoască și să le susțină, pe mai departe, în cadrul familial.

Pe de altă parte, oricât de mic este copilul, el este purtătorul unei experiențe câștigate în cadrul mediului său familial și în comunitatea căreia îi aparține. O schimbare a suferit și actualul curriculum: se plasează familia, părintele, în rol de partener activ în educația copilului. S-a crezut multă vreme că instituțiile de învățământ poartă întreaga responsabilitate a educării copilului, familia fiind doar beneficiarul acestei acțiuni.

Familia nu poate fi parte separată în acest context, rolul părinților nu încetează odată cu intrarea copilului în instituția de învățământ, se schimbă doar modalitatea de abordare a copilului, în raport cu noul său statut și în deplină concordanță cu ceea ce se întâmplă în mediul educațional. Pregătirea pentru viață a omului de mâine începe din primele luni de existență și primii cheamați să pună bazele educației sale sunt părinții, familia.

Cu triplă funcție (reglatoare, socializatoare și individualizatoare), familia contribuie în mare măsură la definirea personalității și conturarea individualității fiecărui copil. Între factorii educativi, familia a fost și este considerată ca factor prioritar și primordial deoarece, în ordinea firească a lucrurilor, educația începe din familie. Loisel afirma că „în familie și pe genunchii mamei se formează ceea ce este mai valoros pe lume – omul de caracter” evidențiind dimensiunea morală a educației din familie.

După ce copilul intră în grădiniță, familia devine un partener permanent cu rol important în educația sa. Sarcinile educației se divizează între grădiniță și familie. Astfel, permanent, părinții trebuie să simtă responsabilitatea pentru educația copiilor, cerându-li-se aportul nu numai atunci când se ivesc fenomene negative, ci și în sprijinirea activităților de zi cu zi.

Părinții trebuie să cunoască, să devină conștienți de influența pe care o exercită prezența lor în viața copilului, să fie convinși că educația ce trebuie dată copilului, pentru societatea actuală este diferită de cele precedente, că societatea viitoare va fi diferită de cea actuală, iar copilul trebuie pregătit corespunzător.

În întreaga mea activitate didactică am stabilit relații de colaborare între educator și educat, considerând că acest lucru este necesar în stabilirea unor noi legături între factorii educativi – grădiniță și familie îndeosebi. Întrucât familia și grădinița sunt factori educativi de mare însemnătate și ceea ce realizează unul depinde de celălalt, este firesc ca între acești factori să se realizeze o strânsă unitate de cerințe și exigențe.

Familia constituie prima școală în care copilul se socializează, iar grădinița este forma instituționalizată care corectează și îmbogățește, continuă și completează ceea ce începe familia, de aceea, putem spune că, grădinița este de fapt, o a doua familie a copilului. Scopul urmărit de acești factori fiind unic, unitară trebuie să fie și munca educativă pe care o desfășoară. Astfel, am căutat mereu să am o relație strânsă cu familiile copiilor, din dorința cunoașterii mediului de viață, a regimului de activitate și odihnă, a raporturilor dintre părinți-copii, precum și a climatului familial în general, deoarece, de modul în care familia influențează dezvoltarea copilului în primii ani de viață, depinde comportamentul sociorelațional al viitorului adult.

Prin discuțiile individuale, în special dimineața când este adus copilul la grădiniță sau la amiază, când este luat acasă, m-am informat de la părinți despre atitudinea și manifestările copilului, acasă în familie, la jocul cu prietenii, ceea ce a dus la angajarea și antrenarea părinților în actul educațional. În toate aceste convorbiri am scos în evidență elementele pozitive ale copilului, manifestând un robust optimism pedagogic în posibilitățile de dezvoltare ale acestuia și prin aceasta am trezit interesul și dorința părinților de a-și sincroniza efortul educativ cu al meu, făcându-i implicit parteneri în educația propriului copil. Din observațiile înregistrate cu ocazia discuțiilor purtate zilnic cu părinții, a vizitelor, a ședințelor lunare cu aceștia, am reușit să cunosc mai bine fiecare copil al grupei pe care o conduc, să constat că, în unele cazuri, lipsurile semnalate la unii copii, se datorau fie faptului că unii părinți nu știu să organizeze în mod judicios activitatea copilului și adoptă o atitudine prea permisivă față de conduita acestuia, fie faptului că în sânul familiei, între factorii educativi nu este asigurată o unitate de cerințe.

Tocmai de aceea, activitatea de colaborare cu familia, trebuie să aibă la bază cunoașterea condițiilor de viață a copilului în familie și, respectiv, familia să cunoască activitatea pe care copilul o desfășoară în grădiniță. Aceasta este calea asigurării continuității educative în familie și în grădiniță, a asigurării unui sistem unitar de cerințe.

Periodic, am organizat ședințe cu părinții în vederea stabilirii unor activități comune, pentru soluționarea unor probleme de organizare la nivelul grupei, luarea unor măsuri pentru buna dezvoltare psiho-fizică a fiecărui copil și transpunerea acestora în practică. La aceste întâlniri, am dezbătut împreună cu părinții, probleme importante referitoare la modul de creștere, îndrumare și informare a copiilor.

Importanța jocului și a jucăriei în viața copilului, a constituit obiectul unor ample discuții, ceea ce a influențat în mod pozitiv atitudinea părinților față de jocurile copiilor. Am susținut

activități demonstrative pentru părinți cu scopul de a le da acestora posibilitatea cunoașterii nivelului de cunoștințe acumulate de copii, după o anumită perioadă de timp, fapt care a mărit interesul părinților de a continua demersul educațional ce se desfășoară în grădiniță. Am organizat pentru părinți, expoziții cu lucrări ale copiilor și serbări, acestea fiind un prilej de cunoaștere și satisfacție reciprocă pentru realizările acestora.

Pentru a veni în întâmpinarea părinților, în legătură cu problemele educative ale grupei și ale grădiniței, am introdus completarea unor chestionare la sfârșitul fiecărei ședințe, în care părinții și-au putut exprima sugestiile, anumite inițiative și ce indicații ar dori să primească în legătură cu educarea copilului. Pe baza acestor informații, am axat tematica ședințelor lunare cu părinții, cât și obiectivele de urmărit și de realizat în cadrul muncii educative pe care o desfășor zi de zi.

Până la 5-6 ani, părinții constituie primul exemplu, unicul model de viață, de comportare, cu cea mai mare influență asupra copilului. Referindu-se la puterea exemplului părinților în educație, John Locke spunea: „Nu trebuie să faceți în fața copilului nimic din ceea ce nu vreți să imite. Dacă vă scapă vreo vorbă sau săvârșiți vreo faptă pe care i-ați prezentat-o drept o greșeală când ați comis-o, el cu siguranță că se va apăra invocând exemplul dat de dumneavoastră și se pune în așa măsură la adăpostul acestui exemplu, încât, greu vă veți atinge de el pentru a-i îndrepta cum trebuie greșeala respectivă.

Copiii preșcolari își modelează „zestrea educativă” dobândită în familie prin exemplele și învățăturile date de educatoare, de personalul administrativ, de ceilalți copii. Colaborarea dintre familie și grădiniță își găsește expresia în acțiunile comune de corectare permanentă a conduitei copiilor, de educare prin mijloace variate și rodnice. Spre deosebire de părinți, educatoarele, în virtutea experienței și pregătirii lor pedagogice, stabilesc cu ușurință strategia educațională potrivită fiecărui caz în parte.

În vederea unei colaborări reușite între cei doi factori educativi familie-grădiniță, în activitățile desfășurate cu părinții, trebuie respectate anumite principii deontologice, și anume: acceptarea și comunicarea eficientă, confidențialitatea, respectul individualității, sinceritatea, recunoașterea propriilor limite, negocierea soluțiilor și respectarea deciziilor beneficiarului, nediscriminarea și acordarea unor servicii integrate.

Copilul aparține unei familii și activitățile educative ale instituției preșcolare devin eficiente dacă se desfășoară atât în sprijinul dezvoltării copilului, cât și al funcției educative a familiei sale. Așadar, în activitatea de colaborare cu familia, trebuie să ținem seama de faptul că unitatea dintre familie și grădiniță trebuie să se manifeste în permanență pe toate planurile și în toate domeniile educației, folosindu-se sistematic diferite forme de colaborare între cei doi factori, asigurând ridicarea nivelului pedagogic al părinților și înarmarea lor cu metode eficiente de educare a copiilor.

Funcția prioritară a grădiniței fiind cea formativ-pedagogică, e firesc ca acțiunea ei să vizeze atât pe copii, cât și pe părinții lor, deoarece părinții educă, dar se și educă prin copiii lor. Adesea, auzim părinți spunând copiilor: „Așa te-a învățat la grădiniță?”

Oare doar grădinița și școala educă? Noi, ca formatori, suntem adesea puși în situația de a explica părinților că rolul școlii este ușurat atunci când demersul educativ este sprijinit de activitatea familiei, care trebuie să fie una complementară.

Rezultatele sunt foarte bune și demne de laudă în situații în care familia nu dă vina pe grădiniță iar grădinița pe familie, ci încearcă să găsească soluții pentru a evita insuccesele

copiilor. În deplină armonie cu obiectivele strategice ale reformei curriculare, grădinița este chemată să dea copiilor acele cunoștințe care îi vor ajuta să se orienteze, să facă față problemelor complexe apărute pe plan mondial, să le formeze deprinderi, să le cultive dragoste și interes pentru studiu, să le trezească motivații pentru muncă, să le formeze comportamente durabile.

Realizarea dezideratelor puse în fața grădiniței implică contribuția întregii comunități sociale și îndeosebi a familiei – partenerul esențial al grădiniței. După cum se știe, educația e un fenomen fundamental, ce constă în transmiterea experienței de viață a generației adulte și a culturii către generațiile tinere, în scopul pregătirii pentru viață și integrării în societate. Și, totuși, în familie se face începutul actului educațional, iar grădinița continuă această activitate, colaborând în continuare cu familia. Modalitățile de colaborare a grădiniței cu familiile copiilor sunt numeroase: ședințe, consultații, discuții individuale, antrenarea părinților în amenajarea spațiului sau procurare de mijloace și materiale didactice, desfășurarea unor activități extracurriculare.

Nu trebuie, însă, ca aceste contacte să se limiteze doar la aceste forme de activități. Sunt situații în care grădinița este chemată să sprijine familia pentru soluționarea unor probleme apărute și se impune intervenția consilierului psihologic. Grădinița nu poate face minuni, iar educația dată în această instituție nu va avea rezultate bune, dacă nu se va sprijini și nu va colabora cu familiile copiilor.

Tendențele actuale ale educației timpurii cer realizarea unor parteneriate constructive și eficiente între grădiniță, familie și alți factori educaționali, în vederea socializării și pregătirii copilului către școală și viața socială. Parteneriatul educațional este una dintre cerințele-cheie ale pedagogiei contemporane, este un concept și o atitudine. Acesta presupune:

- egalizarea șanselor de participare la o acțiune educativă comună;
- interacțiuni acceptate de toți partenerii;
- comunicare eficientă între participanți;
- colaborare (acțiune comună în care fiecare are rolul său diferit);
- cooperare (acțiune comună cu interrelații și roluri comune).

Scopul general al parteneriatului educațional este cunoașterea reciprocă a punctelor de vedere, a opțiunilor partenerilor prin identificarea nevoilor grădiniței și ale copiilor, dar și implicarea comună în satisfacerea acestor nevoi. Atunci când părinții, cadrele didactice și ceilalți membri ai comunității devin și se consideră parteneri în educație, în jurul copiilor se formează o comuniune de suport, care poate funcționa ca un angrenaj bine pus la punct, astfel parteneriatele constituind o componentă esențială în organizarea și desfășurarea activităților în unitatea de învățământ.

Parteneriatul se bazează pe premisa că părțile interesate au un fundament comun de acțiune și un spirit de reciprocitate care le permite să se unească.

BIBLIOGRAFIE

1. AGABRIAN, M. Școala, familia, comunitatea. Iași: Ed. Institutul European, 2006.
2. ANTONESEI, L. O introducere în pedagogie. Dimensiunile axiologice și transdisciplinare ale educației. Iași: Editura Polirom, 2002
3. BLOCH – CRASOVAN, M. Procesualitatea curentă în educația adulților. În: Educația adulților. Baze teoretice și repere practice (coord. Paloș, R; Sava, S.; Ungureanu, D.). Iași: Polirom, 2007.
4. Convenția despre Drepturile Copilului, traducere UNICEF, 1989.
5. MATEIAS, Al. Copiii preșcolari, educatoarele și părinții. Ghid de parteneriat și consiliere București: E.D.P., 2003.
6. MIHĂILESCU, M. Un deceniu de tranziție. Situația copilului și a familiei în România. UNICEF, 2000.